

Otoimmün Hepatit Tanı ve Tedavisi

Dr.Fulya Günşar

Otoimmün Hepatit

- 1950 başlarında tanımlanmış seyrek, ilerleyici immün aracılıklı bir kronik karaciğer hastalığıdır.
- Tipik histolojik bulgular(portal Lenfoplasmositer infiltrasyon, Interface hepatit)
- Serumda otoantikörlerin varlığı
- Sıklıkla hipergamaglobulinemi (IgG↑) ile
- Kadınlarda sık görülen karaciğerin kronik inflamasyonudur.

Epidemiyoloji

- Yıldaki insidansı 1.9/100 000
- Avrupada prevelans 15-25/100 000
- Alaskada 43/100 000
- Singapur 4-5/100 000
- K/E: 3-3.6/1
- Her yaşta görülebilir (9 ay-77 yaş)
- Yaşam boyu 2 kez görülme sıklığı artmıştır.(Çocukluk/Ergenliğe geçişte ve 4-6. dekatta)

Özellikleri

- %20-30 olgu akut hepatit olarak başlar (%4-10 fulminan hepatit)
  - Gerçekten akut
  - Kronik zeminde akut alevlenme
- Başvuruda %25-30 olguda siroz vardır
  - *Çocuklarda PSK ile birliktelik ve akut başlangıç,
  - *Yaşlılarda ise siroz ile başlangıç sıktır.
- İlaçlar, enfeksiyonlar hastalığı tetikleyebiliyor
- Diğer otoimmün veya immün aracılıklı hastalıklarla birlikteliği yüksektir (Tiroid(%20, Haşimato Graves hst,) alopesi,RA,SLE, IBH...)

OİH'de Semptomlar

- Asemptomatik (Erkeklerde sık, %34)
- Yorgunluk (%85)
- Sarılık (%77, şiddetli sarılık %46)
- Sağ üst kadran ağrısı (%48)
- Polimyalji (%30)
- Anoreksi (%30)
- Diyare (%28)
- Kozmetik değişiklikler (%19)
- Belirsiz ateş
- Gecikmiş menarş, amonore (%89)
- Kaşıntı (%36)
- Kilo alımı

Semptomlar ile hastalığın şiddeti arasında net bir korelasyon yoktur.

OİH'de Fizik Bakı

- Hepatomegali %78
- Karaciğer bölgesinde hafif duyarlılık %48
- Splenomegali %56
- Spider nevus %58
- İkter %46
- Assit %20
- Hepatik ensefalopati %14

Laboratuvar

- Transaminazlar (500U/L ↓, %16 hastada 1000'in ↑.)
- Hipergamaglobulinemi %80
- **Serum IgG** ↑, (Ig G nin (N) de olabilir)
- IGA ve IGM genellikle normaldir.
- Bilürubin ↑
- Bakterilere ve viral ajanlara karşı antikolar
- Koagulasyon anormallikleri, böbrek yetmezliği bulguları .
- İdrar ve karaciğer bakırında artış.
- Alkalen fosfataz yüksekliği

Akut veya kronik başlangıçlı KC hst olan bir kişide

+

Hipergamaglobulinemi

+

Diğer otoimmün hastalıklara ait özellikler

Mutlak otoimmün hepatit akla gelmelidir.

OİH Sınıflaması

1. Tip I ANA ve ASMA (1/40 ve üzeri)
2. Tip II Anti LKM1, LC1
3. Tip III Anti SLA/LP veya Tip 1 içinde

OİH'de Otoantikolar

- Aslında standartizasyon gerekmektedir
- ELİSA daha kolay
- IFAT zaman alıcı ve uzmanlık gerektirmektedir
  - İmmunofloresans ile rodent böbrek, KC, mide ve HEp-2 hücrelerine antikor bakılarak
  - ANA,ASMA;AntiLK1, LC, AMA bakılabilmekte

OİH'de Otoantikolar

- Anti SLA/LP antikoları en spesifik, ancak %20-30 olguda (+). ELISA veya Western Blot
- Çocuklarda otoantikör titreleri daha düşüktür.
  - ✓ ANA veya ASMA da 1/20
  - ✓ AntiLKM1 de 1/10 değerler dahi anlamlıdır
- Akut OİH'lerde (-) lik oranı yüksektir. İzlemede (+) leşebilir.
- OİH'in diğer bulguları yok ise yüksek titrelerde bile olsa OİH tanısı konamaz.

OİH'de Otoantikörler

- Otoantikör titresinin hastalık aktivitesi ile tam bir ilişkisi yoktur.
- Otoantikörlerin tedavi sırasında erişkinde monitorizasyonu gerekmez.
- Çocuklarda otoantikörlerin monitorizasyonu izlemde faydalıdır. Özellikle anti LC1 antikör titresini tedaviye yanıtla düşmekte veya kaybolmaktadır.

İlaçların Oluşturduğu Karaciğer Hasarı ve Otoimmün Hepatit için Önerilen Sınıflama

1. Toksik hepatitle birlikte OİH

Gerçek OİH'li bir olguda ilaç kullanımı sonucu gelişen tablo

2. İlacın Ortaya Çıkardığı OİH

OİH'in silik olup klinik olarak bulgu vermezken ilaçlarla OİH tablosunun aşikar hale geldiği grup

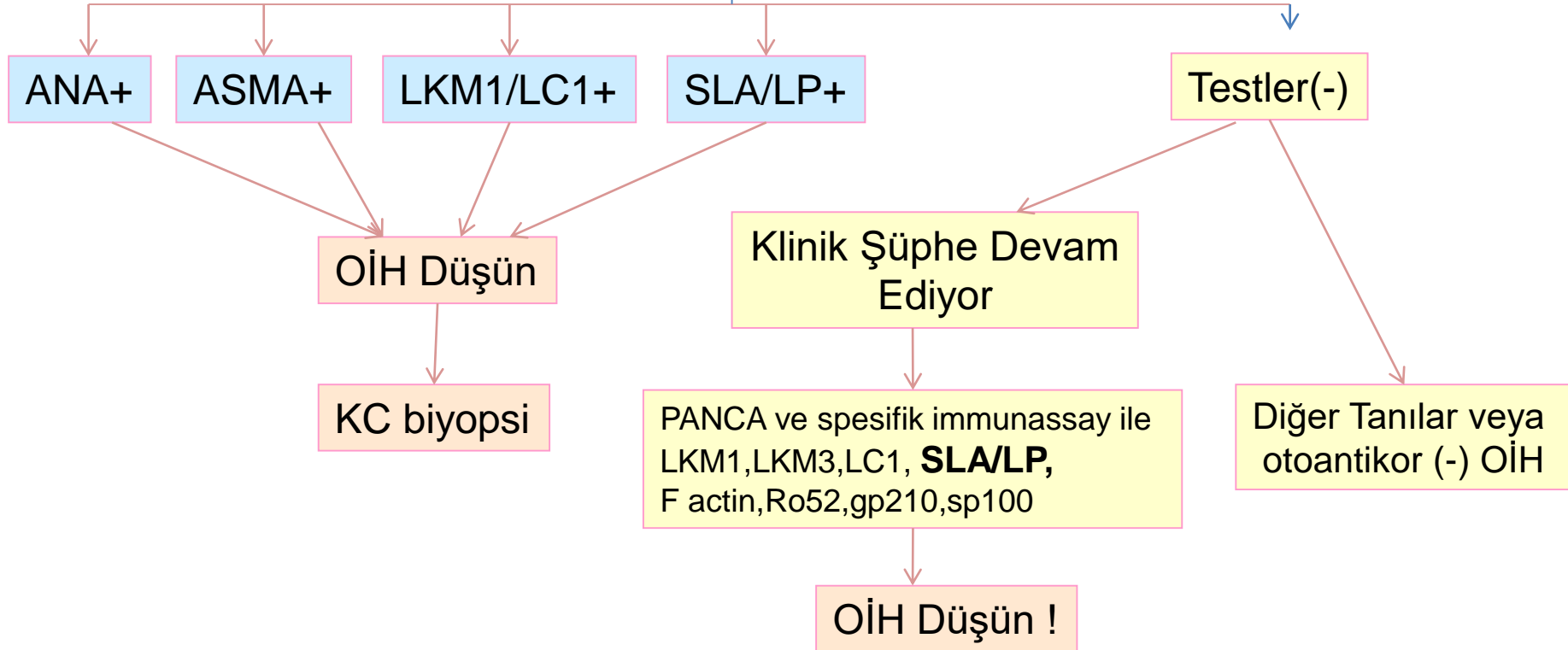
3. İmmun aracılıklı ilaca bağlı karaciğer hasarı

Klinik biyokimya ve histoloji OİH e benzer. Raş ve eozinofili olabilir. Steroid kesiminden sonra nüks olmaz

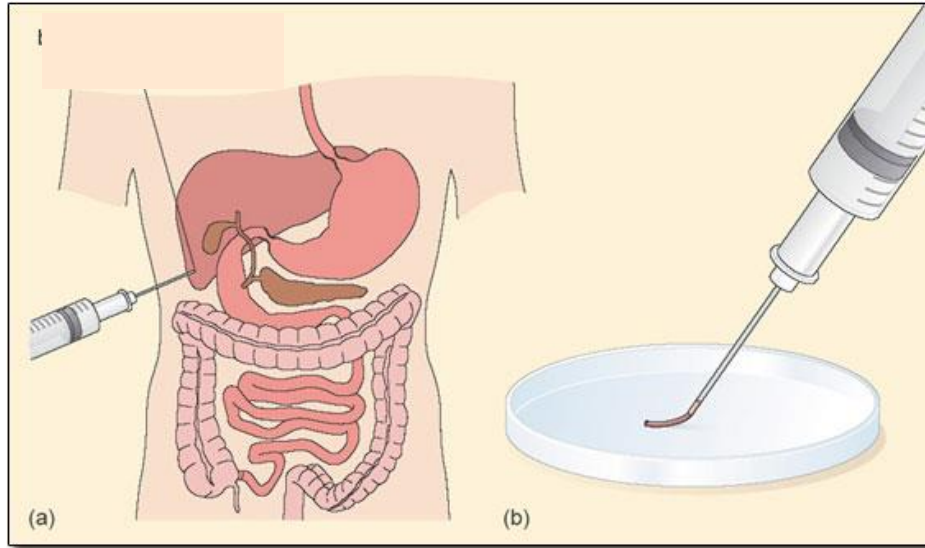
C Weiler-Normann J Hepatolol 2011;55

OİH veya DILI Düşünülen Hastada Tanıya Gidiş

IFL ile Otoantikorlar *SLA/LP (ELISA veya Blot)*

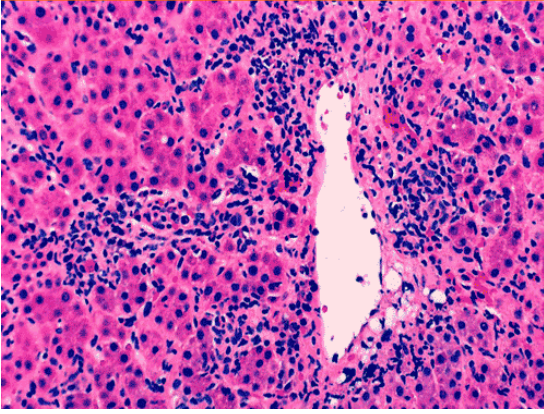
Tanı İçin KC Biyopsisi Mutlak Şarttır

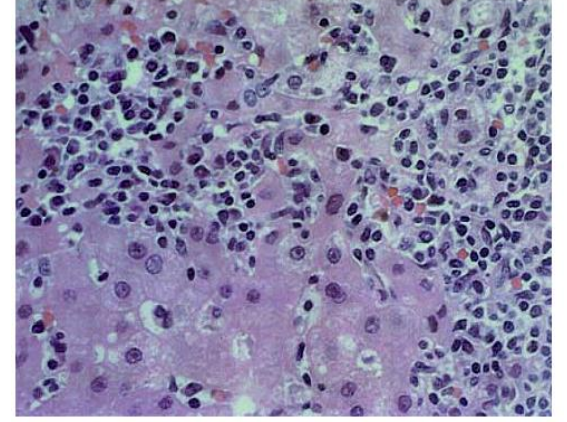
Patoloji

- Sentröber inflamasyon ve nekroz daha çok akut ve ciddi olgularda görülmektedir.
- Akut olguları ilaca bağlı karaciğer hasarından ayırt etmek güç olabilir.
- Tipik bulgular;
  - Portal Lenfoplasmositer infiltrasyon,
  - Interface hepatit,
  - Emperipolesis ve
  - Rozet formasyonu

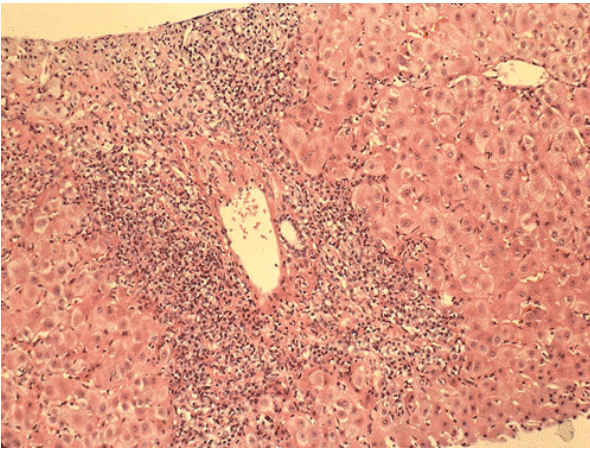
Patoloji

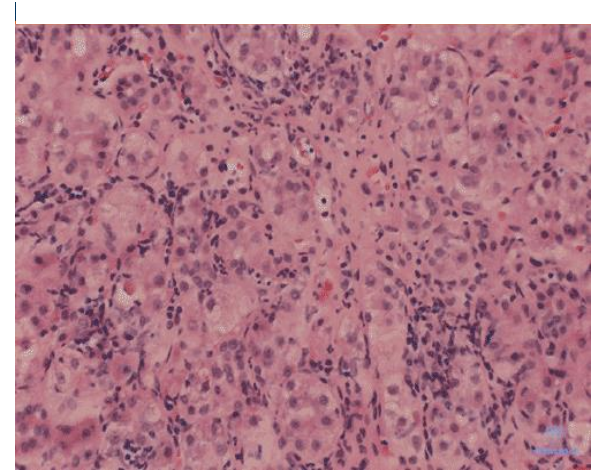
Sentrlobüler (zon 3
nekroz)

Lenfosit ve plasma hücre infiltrasyonu
ile portal ve periportal hepatit

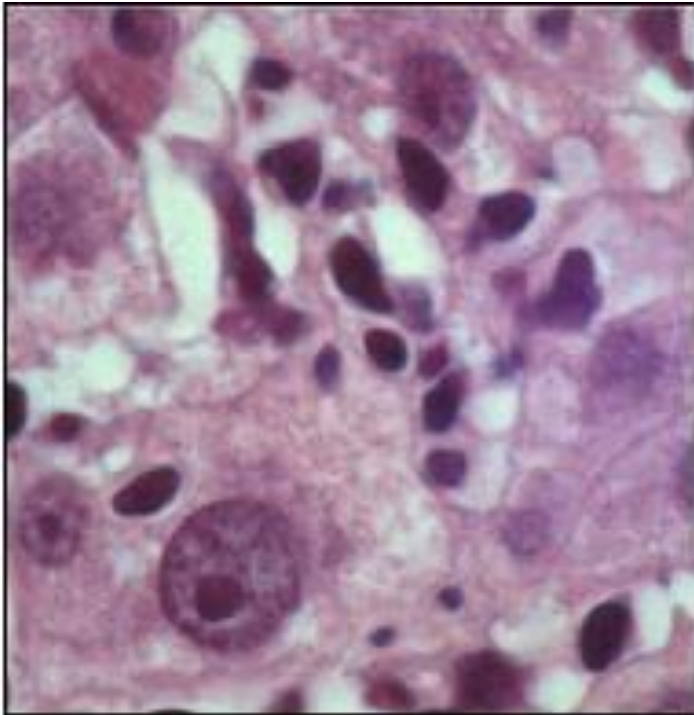

interface hepatit

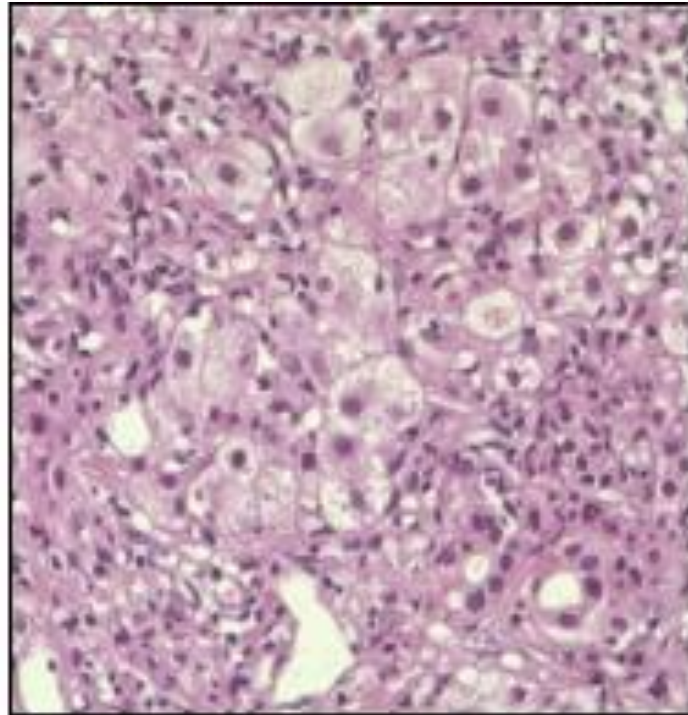

Lobüler hepatit

Emperipolesis

Rozet Formasyonu

OİH tanısında Karaciğer Biyopsisinin Klinik Önemi

- ✓ OİH'e ait diğer bulgular eşliğinde tanıyı netleştirir.(özellikle akut)
- ✓ Ayırıcı tanıda önemlidir.
NAYKH'de %25 otoantikörlerin (+)
- ✓ Hastalığın şiddetini ve prognozu, overlap sendromlarının varlığını ortaya koyar.
- ✓ Tedavinin kesilip kesilmeyeceğini veya nüks olasılığını ortaya koymaktadır.

Karaciğer biyopsisinde
HAI ve fibrosis ile birlikte
sonuç verilmesi tedavi kararı ve
izlemde çok önemli !

EASL 2015

Non-İnvaziv Yöntemler

- Fibroscan ?

Az sayıda çalışma var.

Fibroscan için genelde sorun olabilecek faktörler OİH li hastalar için de geçerli.

İzlemde de kullanılabilir

- İnvaziv olmayan tanısal skorlar

$$\text{Inflammatory score} = 17.0 + 0.0049 \text{ AST [U/L]} - 3.40 \text{ total albumin [g/dl]} + - 0.4128 \text{ total bilirubin [mg/dl]} + 0.2527 \text{ CRP [mg/L]}.$$

$$\text{Fibrosis score} = 7.3 - 1.34 \text{ Albumin [g/dl]} - 0.18 \text{ Total bilirubin [mg/dl]} + 0.0020 \text{ ALT [U/L]} + 0.28 \text{ White blood cells } [\times 10^3/\mu\text{l}] - 0.0050 \text{ Platelets } [\times 10^3/\mu\text{l}].$$

Otoimmün hepatit Tanısı için Uluslararası Skorlama Sistemi 1999

Paremetreler		Puan		Parametreler		Puan
Cinsiyet	Kadın	+2		HLA	DR3veya DR4	+1
Alkale fosfataz/AST oranı	>3 <1.5	-2 +2		İmmün hastalık	Tiroidit, kolit ve diğerleri	+2
Gama-globulin veya IgG yüksekliği	>2 1.5-2 1-1.5 <1	+3 +2 +1 0		Diğer göstergeler	Anti SLA/LP, aktin LC1, pANCA	+2
ANA,SMA veya anti LKM1 titreleri	>1:80 1:80 1:40 <1:40	+3 +2 +1 0		Histolojik özellikler	İnterface hepatit Plasma hücreleri Rozet Yukardakilerin hiçbiri Safra kanalı değişiklikleri Diğer özellikler	+3 +1 +1 -5 -3 -3
AMA	Pozitif	-4		Tedavi Yanıtı	Tam Relaps	+2 +3
Viral göstergeler	Pozitif Negatif	-3 +3		Tedavi Öncesi skor		
				Kesin Tanı: >15 Olası Tanı 10-15		
İlaçlar	Var yok	-4 +1		Tedavi Sonrası skor		
				Kesin Tanı: >17 Olası Tanı 12-17		
Alkol	<25gr/gün >60gr/gün	+2 -2				

OİH için Basit Skorlama Sistemi 2008

Değişken		Puan
ANA veya ASMA	$\geq 1/40$	1*
ANA veya ASMA	$\geq 1/80$	2*
veya LKM	$\geq 1/40$	2*
veya SLA/LP	+	2*
IgG veya Υ glob	>NÜS	1
	>1.1 NÜS	2
KC histolojisi	OİH ile uyumlu	1
	Tipik	2
Viral göstergeler		2
(-)		
	+	
		≥ 6 Olası OİH
		≥ 7 Kesin OİH

1999 Skoru

Basit Skor

- Spesifite

%73

%90

- Sensitivite

%100

%85

Akut Başlangıçlı OİH'de Basit Skorun Sensitivitesi Düşüktür

- 70 olguluk fulminan hepatitli olguda
  - Revise skor %40
  - Basit Skor %24 olguda OİH tanısı
- 55 olguluk akut/fulminan başlangıçlı olguda
  - Revise skor %90
  - Basit Skor %40 olguda OİH tanısı koydurmuştur

Basit Skor Akut Başlangıçlı Olanda Neden İşe Yaramıyor?

- Akut başlangıçlı olgularda %25-39 olguda IgG normal düzeydedir,
- %9-17 sinde otoantikolar negatifdir
- Bu nedenle de KC biyopsisinin tanısal değeri daha önemlidir.

Tedavi Endikasyonları

AASLD Tedavi Kılavuzu 2010

Kesin

AST>10 kat NUS

AST>5 kat

Gama.glob>2kat

Köprüleşme nekrozu

Veya multiasiner nekroz

Relatif

Semptomlar

AST ve veya

gama glob yüksekliği

Interface hepatit

Asemptomatik hafif hastalığı olan genç hastalarda da kortikosteroid tedavi verilebilir. (10 yıllık survi tedavi almış/ almamışlarda %98-%67, $p<0,05$)

İnaktif sirozda tedavi verilmemeli.

Çocuklarda semptomatolojiye bakılmadan tedavi verilmelidir.

Tedavi Şeması

	Prednison	Pred+Azathioprine
1.hafta	60	30 + 50
2.Hafta	40	20 + 50
3.Hafta	30	15 + 50
4.Hafta	30	15 + 50
İdame	20	10 + 50

Dozlar mg/gündür.

YE daha az

Tedavi Algoritması EASL 2015

OİH Tanısı +

İleri Fibroz veya Siroz

Aktif Hastalık
HAI $\geq$ 4/18

Hafif Hastalık
(ALT<3NÜS, HAI<3 ve ileri fibroz Ø)

Tedavi gerekli

İndüksiyon
Tedavisi

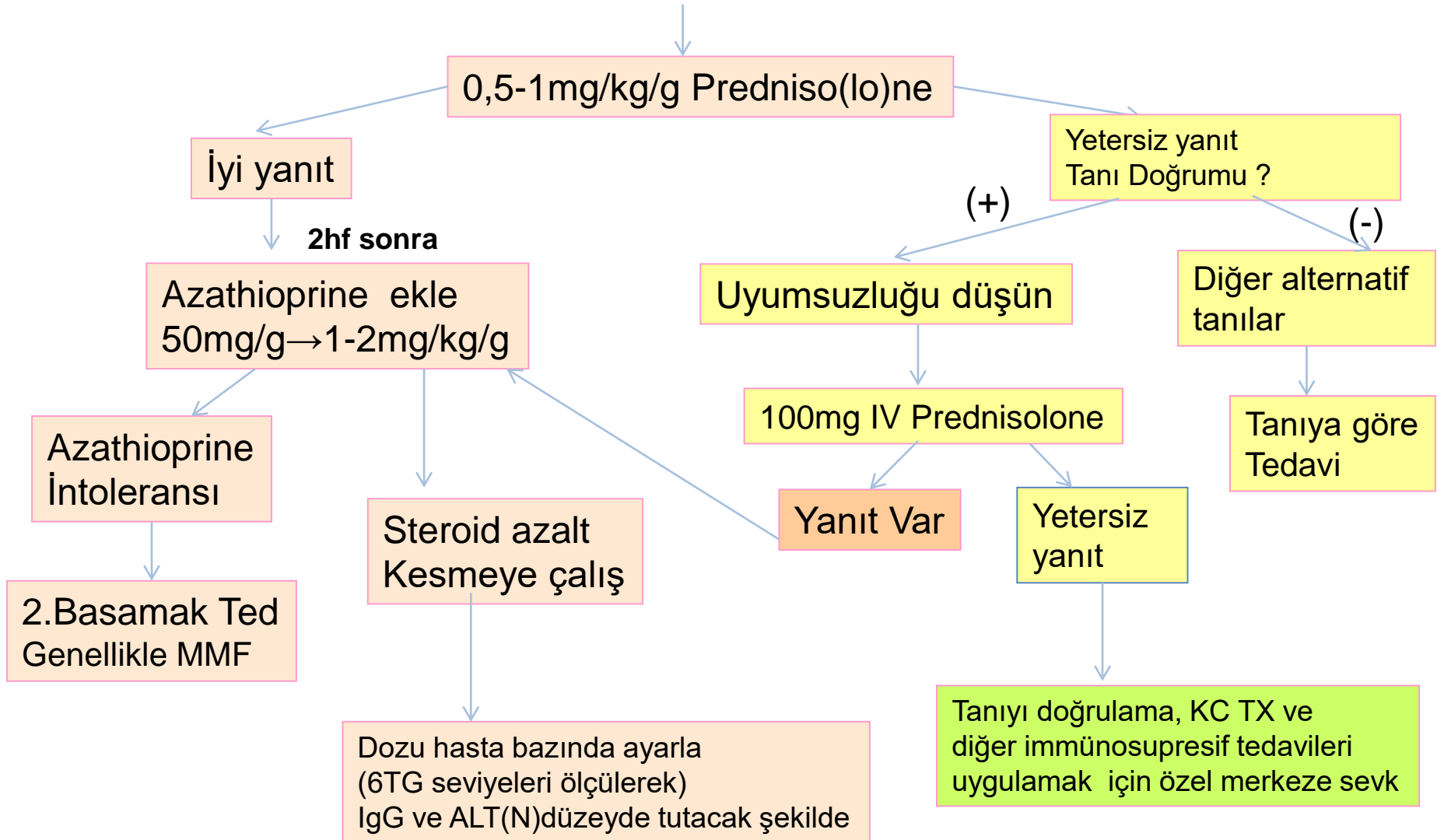
Tedavi olgu bazında
İsteğe bağlı

- Yaş
- Yandaş hst
- Hastanın tercihi
- seroloji

Tedavi verilmezse 3 ayda bir
kontrol (ALT, IgG)
Eğer ALT, IgG de artış varsa
izlemde biyopsi kontrolü

OİH'de Tedavi

EASL 2015

Steroid Doz Azaltımı

Table 7. Treatment proposal for adult patients with AIH (e.g. 60 kg).

Week	Prednisolone (mg/day)	Azathioprine (mg/day)
1	60 (= 1 mg/kg body weight)	-
2	50	-
3	40	50
4	30	50
5	25	100*
6	20	100*
7 + 8	15	100*
8 + 9	12.5	100*
From week 10	10	100*

Reduction of prednisolone to 7.5 mg/day if aminotransferases reach normal levels and after three-months to 5 mg/day, tapering out at three-four months intervals depending on patient's risk factors and response. *Azathioprine dose of 1–2 mg/kg according to body weight.

Yan Etkiler

Kortikosteroidler

- Osteoporoz
- Vertebra kompresyonu
- DM
- Katarakt
- Kozmetik değişiklikler
- Hipertansiyon
- Psikoz
- Myopati
- Glokom

Azathioprine

- Kolestatik hepatit
- Pankreatit
- KI supresyonu
- Bulantı,kusma
- Raş
- Venooklusiv hst
- Artralji

AZT kullanımı sırasında birkaç gün veya hafta içinde artralji, ateş, deride raş veya pankreatit saptandığında derhal **AZT kesilmelidir !!!**

Azathoprine ile Kombinasyonda Budesonid ile Prednisone Tedavisinin Karşılaştırılması

208 hasta	→ Budesonid %	Prednison %
	103	105
Tam Yanıt	47	18.4*
Bio. Remis	60	38.8*
SIYE (-)	72	46.6*
6.Ayda N. Bil	83	89.3
6.Ayda N IgG	56	62

SIYE: Steroid ilişkili yan etki

Manns MP et al EASL 2008

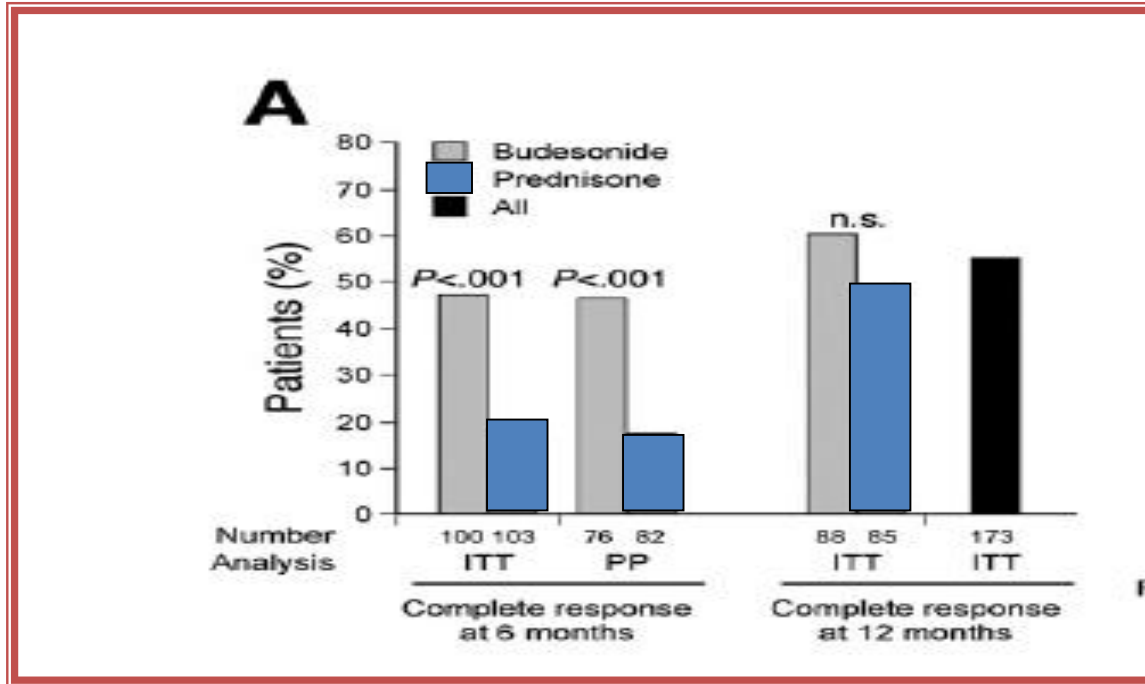
*p<0.05

6.ayın Sonunda 176 Hasta Budesonid ve Azathioprine ile İdame Tedaviye alınmışlar

	Tüm Hastalar 176	Bud+Aza (89) (24 hst dışlanmış)	Pred+Aza (87) (21 hasta dışlanmış)
Tam Yanıt	%54	%60	%49
Biyo.Remisyon	%59	%68	%50
AST<2xULN	%93	%95	%90
SİYE yokluğu	%93	%89	%96
Biyokimyasal relaps	%2,3	0	%4.7

Manns MP et al AASLD, 2008 Abs 159
Gastroenterology 2010;139:1198

6. ve 12ayda Tam Yanıt Oranları

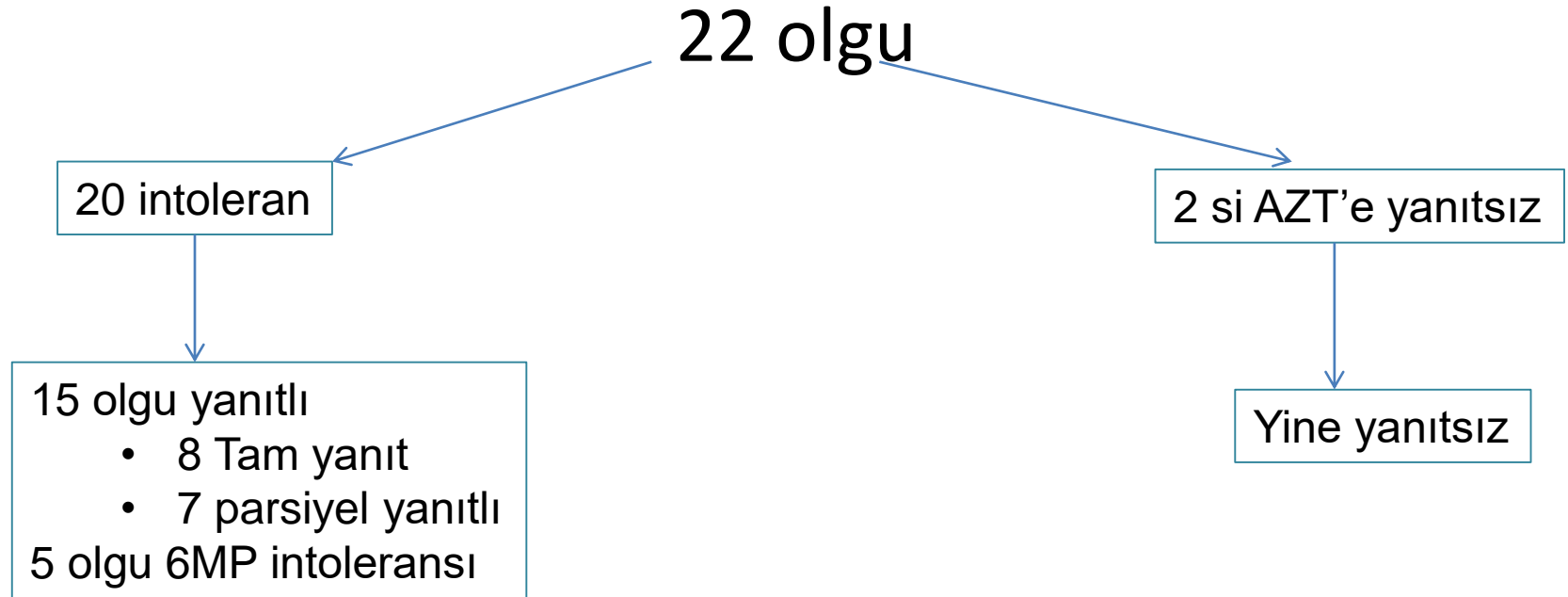
Steroide bağılı YE; Prednison grubunda budesonid tedavisinden sonra 12.Ayda %44,8 den %26,4 düşmüş

Sirozlu hastalarda budesonid
kontraendikedir !!!

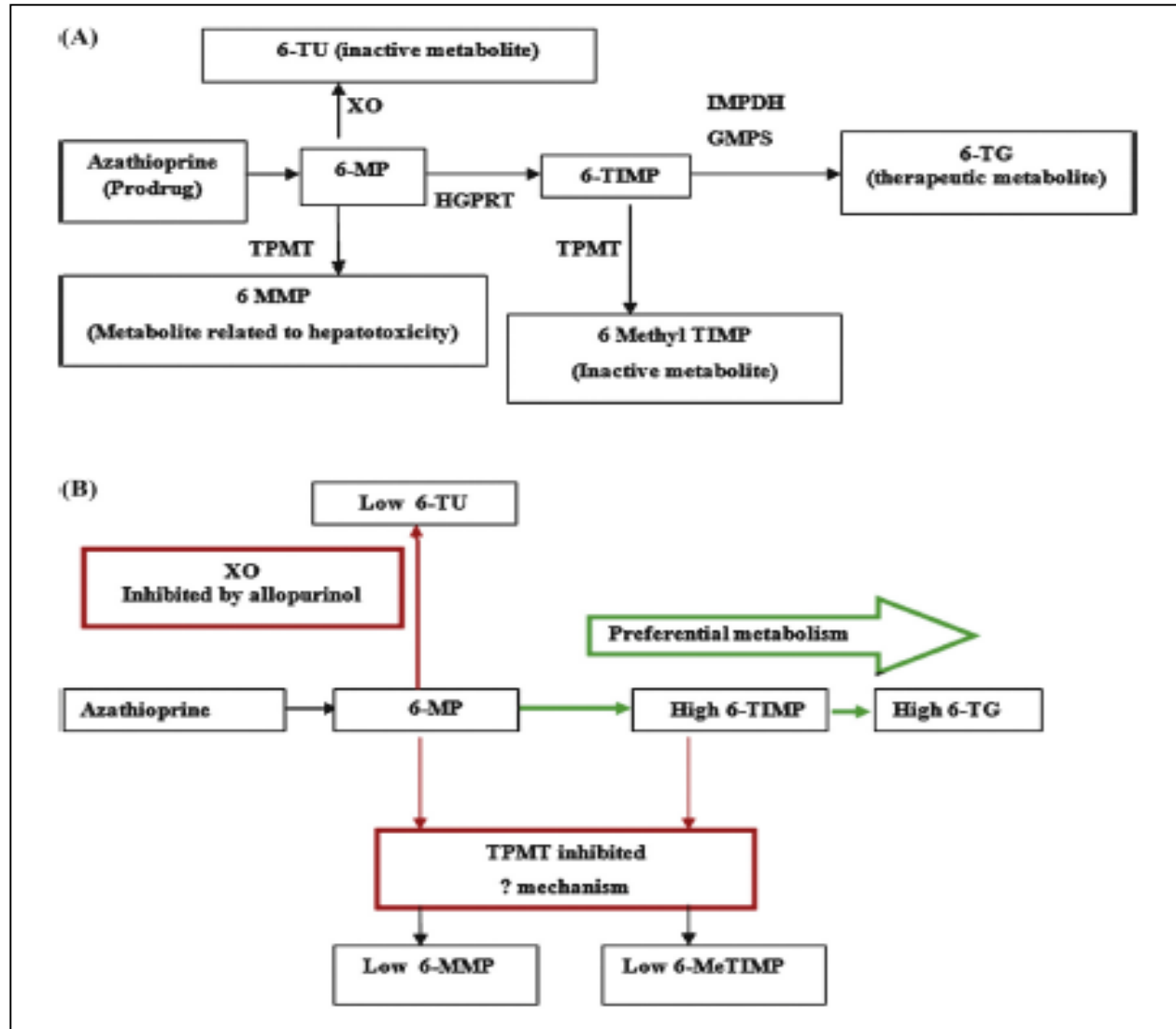
İndüksiyon Tedavisi ile

- %85-90 olgu tam yanıt verir. Transaminazlar ve IgG normale düşer
- Gençler, beyaz ırk dışındakilerde özellikle de akut fulminan başlangıçlılar ve karaciğer biyopsisinde konfluent nekroz olanlarda tedavi yanıtı düşüktür.
- Akut ve şiddetli başlangıçlı olgularda 1 hf içinde yanıt yoksa karaciğer transplantasyonu düşünülmelidir.

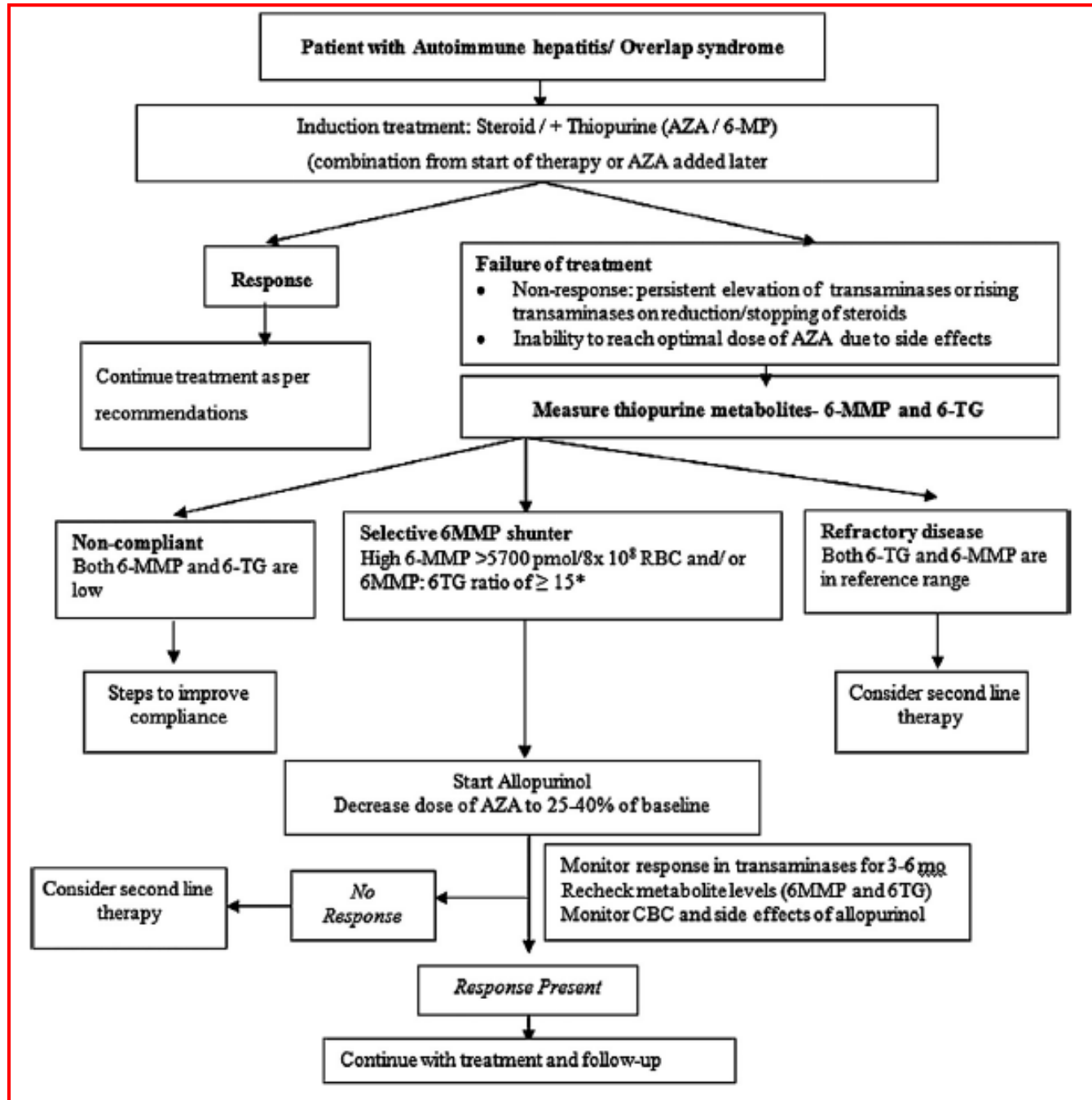
Azathioprine ~%10 intolerans vardır
6-Merkaptoprin 2. Seçenek Olabilir mi ?

Allopürinol Tedavisi ile Thiopurine Tedavisini Düzenleme

6-MP: 6-Mercaptopurine; 6-MMP: 6-Methyl Mercaptopurine; HGPRT: Hypoxanthine-guanine-phosphoribosyl-transferase; 6-TG: 6-Thioguanine; 6-TIMP: thio inosine mono phosphate. 6-MTIMP: 6-methyl Thioinosine monophosphate; IMPDH: Inosine mono phosphate dehydrogenase; GMPS: guanosine mono-phosphatase synthetase; TPMT: Thiopurine S-methyltransferase; 6-TU: 6-Thiouric acid; XO: Xanthine oxidase

İmmunosupresif tedavi Öncesi;

HBV

HAV durumu bakılıp gerekenlerde aşı yapılmalı

İdame Tedavisi

- 1-2mg/kg/g AZT veya MMF ile steroidsiz tedavi
  - Steroid kesimi 30mg/g a kadar hf 10 sonra hf 5 mg gibi.
- Ancak steroid kesilmesini takiben ralaps olursa AZT 2mg/kg/g dozuna çıkılmalıdır.
- Düşük doz KS ile idame (AZT kullanamayanlarda veya özellikle fertil kadınlarda onco-teratojeniteyi ↓ için)

izlem

- 3-6 aylık aralıklarla kontrol
- Uzun süreli AZT kullanımında onkojenik risk açısından kontroller(mammografi, kolonoskopi, cilt mua...) yapılmalı
- AZT dozunu ayarlamak için 6-thiguanin nükleotid (6-TGN) düzeyleri kontrolu yapılabilir

Tedavi Kesilmesi

- Tedavi en az 3 yıl sürmelidir.
- Transaminaz ve IgG seviyeleri normalleştikten sonra en az 2 yıl daha tedaviye devam etmelidir.
- Kontrol biyopsisi önerilmektedir. HAI>3 ise tedaviyi kesme önerilmez.
- Tedavi kesimi doz azaltılarak aylar içinde gerçekleştirilmelidir
- Relaps oranı %50-90 arasında değişmekte ve genellikle de 12 ay içinde olmaktadır
- Tedavi kesiminde 1 yıl 3 ayda bir sonra 6 ayda bir kontrollerin devamı gerekir

Tedavisi Güç Hastalar

- %10-20 olgu konvansiyonel tedaviye iyi yanıt vermez veya AZT intoleransı vardır.
- Tedaviye cevapsızlık 2 haftalık indüksiyon tedavisine rağmen transaminazlarda %25 den fazla azalma olmamasıdır.
- Bu tedaviye uyumsuzluk veya AZT değişmiş metabolizmasına bağlı olabilir
- 6-TGN >220pmol/8x10⁸ OIH de remisyon ile uyumludur. Bu seviyenin sağlanamadığı olgular.

Tedavisi Güç hastalarda

- 60-100mg/g predniso(lo)ne (en az 1ay)

+

2mg/kg/g AZT.

- Tam yanıtınlarda alternatif immunosupresif ilaçlara geçilebilir.

Tedavi yetersizliğinde alternatif Tedaviler

- Siklosporin
- Tacrolimus
- UDKA
- Budesonide
- 6 mercaptopurine
- Methoteksat
- Siklofosfamid
- Anti TNF
- Rituximab
- Mycophenolate mofetil

Mycophenolate Mofetil

- Pürin biyosentezini sınırlayarak T ve B lenfositleri üzerine anti-proliferatif etkilidir.
- MMF den yanıt alma %43-89 arasında değişmektedir.
- Özellikle AZT intoleransı (%5-10) olan hastalarda tercih edilmektedir.
- Gebelerde kontraendikedir.

Anti TNF Kullanımı

- Enfeksiyon riskini artırmaktadır
- Ayrıca anti TNF nin kendisi de otoantikor oluşumu, trasaminazları yükselmesine yol açarak OİH benzeri bir tabloya yol açabilir.

Rituximab

- Daha çok çocuklarda küçük vaka gruplarında denenmiş
- 375mg/m² haftada bir 4 kez
- Stabilizasyon sağlanınca Steroid ve AZT düşük doz idame
- Sonra Rituximab 4-6 ay da bir tekrarlanmış
- 10 yıl kullanımda güvenli olduğu belirtiliyor. Literatürde bir miktar enfeksiyon riskini artırıyor.
- Bir olguda ensefalit (polyomavirus John Cunningham virus) ile ölüm var.

Burak KW *Can J Gastroenterol* (2013)

D'Agostino D, *Pediatrics* (2013)

Carson KR *Lancet Oncol.* 2009

Efficacy and Safety of Mycophenolate Mofetil and Tacrolimus as Second-line Therapy for Patients With Autoimmune Hepatitis

Cumali E et al, [Clin Gastroenterol Hepatol](#). 2017

- 201hasta , 19 merkez, (121 MMF 80Tac)
- Tacrolimus ve MMF iyi tolere edilmiş.
- Standart tedaviye intoleran olanlarda benzer etki göstermişler.
- Tacrolimus standart tedaviye yanıtızsızlarda MMF göre başarı oranı yüksek

Expert clinical management of autoimmune hepatitis in the real world.

Aliment Pharm Ther 2016

- Uluslararası OIH çalışma grubundaki 60 üyeye anket yollanmış 37 si geri dönmüş.
- Akut presentasyonda hiçbiri budesonid kullanmamış
- 5 merkezde TPMT aktivitesi bakılarak AZT verilmiş.
- 2. basamakta daha çok MMF kullanılmış.
- 7 merkezde RTX kullanılmış
- 13 merkez 2.yılda kontrol biyopsisi yapıp (10)tedaviyi kesmeyi veya (3)AZT dozunu azaltmayı denemiş.
- Bu konuda çok deneyimli üyeler olmalarına rağmen hasta yönetimi farklılıklar göstermesi dikkat çekici!!!

Hepatosellüler Karsinom

- %4 görülmektedir
- Yıllık % 1,1-1,5
- 10 yılda %2,5 çıkmaktadır.
- Tarama programına girmelidir.

Karaciğer Transplantasyonu

- 5 ve 10 yıllık sağ kalımı (%80-90 - %75)
- Bu oran diğer otoimmün KC hastalıklarından düşük ve bu da tx sonrası enfeksiyonlarla ilişkili bulunmuş.
- Rekürrens %20-30 (%46)
- Rekürrens önlenmesinde kortikosteroidlerin düşük dozda devam edilmesinin önemli olduğu bildirilmektedir.

Krishnamoorthy TL et al, LIVER TRANSPLANTATION 2016

- Rekürrens durumunda KS dozunu artırıp tekrar AZT veya MMF başlanması yanıt alınmayanlarda da siralimusa geçiş önerilmektedir.
- De nova OİH ise %2-7 olguda görülmektedir ve benzer tedavi önerilmektedir.(çocuklarda %5-10, erişkinde %1-2)

İlaçların Aracılık Ettiği Otoimmün Benzeri Hepatit

Asemptomatik
Hafif aktiviteli

İlaç kesilir ve
Kontrol

≤3 ay normal
3ayda bir
kontrol

Anormal>3ay
KS ted KCFT (N)
oluncaya kadar

KCFT N (DILI)
O ilaçtan Uzak dur!

Relaps olursa
Kesin OİH
OİH tedavisi

Relaps olmazsa
(DILI)
O ilaçtan Uzak dur!

Semptomatik
Orta Aktivite

İlaç kesilecek ve
KS ted

N oluncaya
Kadar tedavi

Relaps olursa
Kesin OİH
OİH tedavisi

DILI:İmmun aracılıklı ilaca bağlı KC hasarı

Czaja AC Dig Dis Sci 2011
EASL Clinical Practice Guideline 2015

Gebelik OİH

- ✓ Gebelik sırasında veya postpartum dönemde ilk defa karşımıza çıkabilir veya daha aktif hale gelebilir.
- ✓ Sirozlu hastalarda anne ve bebek açısından riskler artmaktadır.
- ✓ SLA (+) liği ve 1 yıl öncesinde atak geçirilmiş olması komplikasyonların fazla olma olasılığını artırır.
- ✓ AZT ve düşük doz KS in gebelik süresince devamına izin verilmektedir.
- ✓ Doğum sonrası alevlenme riski yüksektir. Bu nedenle doğuma yakın dönemde İS tedavisi artırılması uygundur.
- ✓ Benzer şekilde de doğum sonrası OİH tedavisi sürerken laktasyona izin verilmektedir.

Sonuç Olarak,

- Otoimmün hepatit akut veya kronik başlangıçlı olabilir
- Hastalarda transaminaz yüksekliği ile birlikte gama globulin ve IG G artışı tanı ve izlemde önemli bir özelliktir.
- Olguların %85 klasik tedaviye iyi yanıt vermekte geri kalan grupta yeni tedaviler ve özelleşmiş merkezlerde izlem uygundur.

TEŐEKKÜRLER

